

Politechnika
Śląska

UCZELNIA
BADAWCZA

Wydział Organizacji i Zarządzania
Katedra Logistyki

dr hab. **Monika Odlanicka-Poczobutt** Prof. PŚ

Z

a

Zabrze, 05.07.2022

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr inż. Moniki Kuźmicz pt. „Model zarządzania projektami informatycznymi w jednostkach sądownictwa powszechnego w Polsce”

1. Podstawa formalna recenzji

Niniejsza recenzja wykonana została na podstawie pisma L.Dz.WZiE/5/270/2022 z dnia 28 kwietnia 2022 roku Przewodniczącego Rady Dziedziny Naukowej *Nauki Społeczne* Wydziału Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej dra hab. inż. Tomasza Korola, prof. PG.

Recenzja została przygotowana **zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi** w tym zakresie, tj. z zapisami art. 179 Ustawy *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* z 3 lipca 2018 r. oraz Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1789).

Recenzję sporządzono na podstawie przedłożonego egzemplarza rozprawy doktorskiej w wersji papierowej oraz przesłanej wersji w formacie PDF.¹

2. Wartość naukowa rozprawy

Podstawą recenzji jest rozprawa doktorska pt.: *Model zarządzania projektami informatycznymi w jednostkach sądownictwa powszechnego w Polsce* napisana pod kierunkiem naukowym prof. dra hab. inż. Cezarego Orłowskiego. Praca liczy 282

¹ różniących się nieznacznie od siebie – występuje przesunięcie w numeracji stron

Politechnika Śląska
Wydział Organizacji i Zarządzania
Katedra Logistyki

ul. Roosevelta 26, pok. 25B, 41-800 Zabrze
Tel. Sekret. +48 32 277 74 07; Prywatny: 604 550 615

REF. ELLENCE IN RESEARCH

WZiE Sekretariat
wpłynęło dn. 12.07.2022r.
Liczba stron 325

strony i składa się z 4 rozdziałów, wstępu, podsumowania i wniosków, bibliografii, spisu rysunków, spisu tabel oraz 9 załączników.

Recenzowana praca napisana została w sposób wskazujący na wiedzę teoretyczną i praktyczną, dążenie do rozwiązywania problemów o charakterze aplikacyjnym oraz umiejętność interpretacji wyników.

Prawidłowo sformułowano problem badawczy oraz określono lukę, a także postawiono pytania badawcze i hipotezy. Autorka zastosowała się do większości wymogów metodologicznych, właściwych nauce, a szczególności dziedzinie wiedzy w której aplikuje. Pomimo braku ścisłości naukowej w niektórych obszarach wskazanej w recenzji - praca posiada wartość naukową ze względu na poprawność logiczną (przyjmując możliwość częściowej poprawności zdań i istnienie hierarchii błędów), wartość metodologiczną, oryginalność oraz rozmiar wysiłku twórczego włożonego w przygotowanie rozprawy. Rozmiar pracy, poprawność językowego opracowania oraz przystępność ujęcia pisarskiego nie budzą większych zastrzeżeń.

a. Oryginalność badań

W pracy zaprezentowano model zarządzania projektami informatycznymi w sądownictwie powszechnym (MZPSP), poddany następnie weryfikacji, w ramach której przeprowadzono dziewięć eksperymentów w trzech etapach. Każdy z eksperymentów został opisany procentowym wskaźnikiem wykorzystania modelu (tj. wskaźnikiem wykorzystania bazy wiedzy przypadków lub dobrych praktyk) oraz procentowym wskaźnikiem sukcesu projektu, w celu zaobserwowania zależności między efektywnością projektu, a stopniem pokrycia z MZPSP.

Od młodych adeptów nauki oczekuje się często pomysłowości metodologicznej – częściowej lub całkowitej rezygnacji z metod tradycyjnych na rzecz zupełnie nowych lub ulepszenia istniejących w dostosowaniu do treści danego problemu naukowego, czy konstrukcji nowych modeli, zatem uznać można, że warunek ten został spełniony, dzięki osadzeniu przypadków referencyjnych obejmujących procesy (dodatkowo role i artefakty) - w większości typowe dla

projektów informatycznych - w specyficznym środowisku sądów, co stanowi istotną wartość zbudowanej bazy wiedzy przypadków. Zastosowano także metodę mapowania procesów, metodę CBR (ang. *Case-Based Reasoning*) oraz eksperyment, traktowany jako badanie możliwości adaptacji zbudowanego modelu do nowego projektu m.in. na podstawie określonych wskaźników.

Opracowanie modelu zarządzania projektami informatycznymi w sądownictwie powszechnym obejmującego przypadki i dobre praktyki, uwzględniającego specyfikę sądów - stanowi pewne *novum* i trudno odmówić mu oryginalności.

b. Wartość naukowa rozdziałów

W ocenie przyjęto zasadę szczegółowej oceny każdej części dysertacji wraz z formułowaniem istotnych wniosków.

Wstęp - zawiera uzasadnienie podjętych wątków tematycznych i wybór przedmiotu badań empirycznych, na początku ze wskazaniem na badania statystyczne światowe i krajowe w zakresie realizacji projektów informatycznych, powodów niepowodzeń w zależności od stosowanych metodyk oraz wpływu niskiego poziomu informatyzacji na skuteczność działań badanego podmiotu - polskiego sądownictwa powszechnego. Umieszczenie wymiaru sprawiedliwości w „podzbiorze organizacji publicznych” (s. 7) jest jednak, moim zdaniem, nieprawidłowe (szczegółowo - w ocenie rozdziału 1 i w pkt. 5 recenzji). Dalej Doktorantka wskazuje problem utylitarny pracy, określony jako: *Trudności występujące podczas realizacji projektów informatycznych w jednostkach sądownictwa powszechnego w Polsce* (s. 8), używając jednak wcześniej określenia *aspekt utylitarny*, podczas gdy aspekt to powód, ze względu na który problem rozpatrujemy - aspekt problemu, zagadnienia - nie należy zatem stosować tych słów jako synonimów.

Doktorantka nie sygnalizuje wprawdzie sposobu przeprowadzenia kwerendy literaturowej, ale na jej podstawie formułuje prawidłowo problem badawczy oraz określa lukę i stawia pytania badawcze (s. 9), do których nie wnoszę zastrzeżeń. W

zakresie sformułowanej hipotezy i hipotez pomocniczych mam zastrzeżenie jedynie do drugiej hipotezy pomocniczej (*Organizacje publiczne, w szczególności sądy, różnią się od organizacji innych sektorów, a specyfika ta wpływa na ograniczoną możliwość wykorzystania metodyk stosowanych przez inne organizacje oraz przez sądy w innych krajach*) – moim zdaniem należałoby rozdzielić ją na dwie części ze względu na znaczące zróżnicowanie analizowanych czynników, nie pozwalające na dokonywanie miarodajnych porównań w zakresie stosowanych metodyk – w przypadku organizacji innych sektorów jest to *specyfika sektorowa*, a w przypadku metodyk stosowanych przez sądy w innych krajach – *odmienność systemów prawnych*. Być może doprecyzowanie jej przez wskazanie obszarów porównań tj. *systemy back-office'u (związane z podstawową, orzeczniczą działalnością sądu), systemy stosowane na sali rozpraw oraz systemy związane z komunikacją zewnętrzną i opinią publiczną, zasygnalizowanych na s. 44*, pozwoliłoby na uniknięcie tej rozbieżności. Prawidłowo przedstawiono cele utylitarne i proces badawczy (jednak rys. 2 - s. 11 - jest mało czytelny).

W końcowej części wstępu przedstawiony został układ pracy, w tym zawartość rozdziałów. Nie uważam jednak za poprawną zaproponowaną numerację – nazwanie wstępu rozdziałem pierwszym, a zakończenia szóstym – w rzeczywistości rozprawa składa się z czterech rozdziałów (jak w opisie punktu *Wartość naukowa pracy tej recenzji*).

Wstęp jest rozbudowany i pomimo wskazanych zastrzeżeń zawiera wszystkie wymagane elementy, które pozwalają na dosyć jasną recepcję zasygnalizowanego problemu badawczego.

Rozdział 1 – (wskazywany w pracy jako 2.) przedstawia eksplikację pojęć w obszarze wybranych zagadnień z zakresu stanu badań dot. organizacji publicznych, ich charakterystyki i wpływu na wybierane metody zarządzania, organizacji wymiaru sprawiedliwości i metod zarządzania, również w innych krajach, metod zarządzania wytwarzaniem oprogramowania i zarządzania projektami

informatycznymi. Walorem tego rozdziału są zestawienia tabelaryczne dotyczące wskazania cech organizacji publicznych (s. 18) oraz grup procesów (s.24), a także matrycy wpływów i zależności interesariuszy (s. 38), świadczące u umiejętności syntezy analizowanych treści. Największe zastrzeżenia budzi umieszczenie wymiaru sprawiedliwości w „podzbiórce organizacji publicznych” oraz określanie sądów mianem organizacji publicznych (s. 20). O ile początkowy wywód w punkcie 2.1 dotyczący rozgraniczenia pojęć *organizacje publiczne* i *sektor publiczny* można uznać za prawidłowy, o tyle dalsze uproszczenia i nie poparte literaturą wnioski już takiego waloru nie posiadają. Doktorantka wskazuje, że organizacje publiczne świadczą usługi w sektorze publicznym (s. 13), jak zatem wpisują się w to sądy powszechne, które sprawują wymiar sprawiedliwości (w zakresie nienależącym do sądów administracyjnych, sądów wojskowych oraz Sądu Najwyższego) oraz wykonują inne zadania z zakresu ochrony prawnej, powierzone w drodze ustaw?² Usługi publiczne mają zupełnie inny charakter, najczęściej dzielony na trzy obszary: administracyjny, społeczny oraz techniczny. Umieszczenie wymiaru sprawiedliwości w wymiarze pierwszym dotyczyć mogłoby jedynie zakresów działalności urzędniczej lub usług świadczonych przez przedstawicieli określonych zawodów prawniczych³. Autorka myli pojęcia wskazując nawet na zaszeregowanie sądów do „polskiej administracji publicznej” (kolejny rozdział - s. 85). Mam wrażenie, że przegląd literatury w tym zakresie został przeprowadzony w rozprawie zbyt pobieżnie (3 pozycje literaturowe krajowe i 1 zagraniczna – s. 13-17), gdy tymczasem charakterystyce organizacji publicznych, usługom publicznym, instytucjom publicznym i sektorowi publicznemu (pojęciom, które wymagają wyraźnego rozgraniczenia) poświęcono wiele prac naukowych. Wyszukiwarka Google Scholar⁴ pozwala na znalezienie 139 400 wyników dla tych czterech pojęć w

² Art. 1 § 2, § 3 ustawy *Prawo o ustroju sądów powszechnych*, Dz.U.2020.2072

³ Wyjaśnienia w tej kwestii można znaleźć m.in. na cytowanych przez Doktorantkę stronach <https://e-justice.europa.eu/> [lipiec 2022]

⁴ <https://scholar.google.com/> [lipiec 2022]

Politechnika
Śląska

UCZELNIA
BADAWCZA

polskich publikatorach. Wyodrębnienie cech organizacji publicznych oraz wskazanie organizacji sektora publicznego (s. 15, rys. 3) jest prawidłowe, nieuprawnione jest natomiast nazywanie sądów organizacjami publicznymi – właściwe byłoby, w odniesieniu do przeprowadzonego wywodu – określanie ich mianem *organizacje sektora publicznego* (ewentualnie *instytucje publiczne*, jednak to ostatnie pojęcie nie zostało w rozprawie w ogóle wyeksponowane), dlatego tytuł punktu 2.2. (s. 28) i stosowanie takiego pojęcia (np. s. 51) uważam za nieprawidłowe, nieuprawnione i nie wynikające z treści wywodu. O konieczności rozdzielenia hipotezy pomocniczej 2 pisałam wcześniej, zatem wnioski powinny również dotyczyć osobno obu elementów (s. 52-53).

Rozdział 2 (wskazywany w pracy jako 3.) - poświęcono aspektom znaczenia zarządzania projektami informatycznymi - metodyce wytwarzania oprogramowania, zarządzania projektami informatycznymi, a także zarządzania projektami w organizacjach publicznych i wreszcie stanu wiedzy zarządzania projektami informatycznymi w sądach. W zakresie metodyk nie wnoszę żadnych zastrzeżeń – przeprowadzona kwerenda literaturowa oraz atrakcyjne przedstawienie stanu wiedzy uważam za przykład właściwie prowadzonej analizy i syntezy godnej młodego badacza. Wnioski dotyczące ograniczonych możliwości wykorzystania ich w organizacjach publicznych, ze względu na specyfikę tych organizacji oraz wskazanie dwóch modeli (PAEM J. Strojnego oraz „zestawu dobrych praktyk”) stanowią wynik prawidłowego rozumowania indukcyjnego - tworzenia uogólnień na podstawie doświadczeń i obserwacji zdarzeń. Szkoda, że Doktorantka nie dotarła do źródeł dostępnych w Internecie w obszarze ITIL czy nowoczesnych technik informacyjnych w sądownictwie powszechnym.⁵

⁵ M.in.: Odlanicka-Poczobutt M., *Funkcje Information Technology Infrastructure Library w zarządzaniu usługami IT*, Zesz. Nauk. PŚl., Org. Zarz. 2013 z. 63 s. 293-307; Odlanicka-Poczobutt M., *Zastosowanie nowoczesnych technik informacyjnych w sądownictwie powszechnym*, Zesz. Nauk. USzczec., Ekon. Probl. Usług 2013 nr 105 s. 553- 561, czy rozdział 2.3. *Informatyzacja polskiego sądownictwa powszechnego* w monografii: Odlanicka-Poczobutt M., *Modele procesów logistycznych w sądownictwie powszechnym*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej 2016, ISBN 978-83-7880-406-2, dostępnych w formule Open Acces.

Stwierdzenie, że rozważania zawarte w rozdziale 2 stanowią pozytywną weryfikację dwóch hipotez pomocniczych niniejszej pracy, potwierdzenie luki badawczej i wskazują na konieczność budowy dedykowanego rozwiązania - uważam za uprawnione, domagając się jednak podkreślenia, że dotyczy to *organizacji sektora publicznego*, a nie organizacji publicznych, jeśli stanowić ma wskazania dla sądów.

Rozdział 3 (wskazywany w pracy jako 4.) - skupia uwagę na modelu zarządzania projektami informatycznymi w sądownictwie powszechnym (MZPSP), który składa się z bazy wiedzy przypadków (BWP), bazy wiedzy dobrych praktyk (BWDP) oraz algorytmu wnioskowania (BWA - nie wyjaśniono skrótu). Przedstawiono również założenia modelu, metodę badawczą oraz procesy budowy wymienionych składników modelu. Zadeklarowano wybór podejścia jakościowego (s. 109 - brak przypisów), ale nie wyjaśniono, jakie są ograniczenia takich badań, ani nie scharakteryzowano próby badawczej (na s. 111 jest informacja o przeprowadzonych studiach przypadków w oparciu o zrealizowane wywiady - ale nie wskazano podmiotów tych badań), nie wskazano również jakie podmioty stanowiły przypadki bazowe (s. 111). Nie zadeklarowano również takiego podejścia we wstępie pracy, tym samym nie oparto się na pozycjach literaturowych objaśniających istotę zastosowanej metodyki. Metodyka CBR (ang. *Case-Based Reasoning*) została zaprezentowana dopiero w rozdziale 4., w oparciu właściwie o jeden przypis literaturowy (Kempa, 2003 s. 110). Graficzne przedstawienia modelu MZPSP (s. 111, czy też s. 115), są mało czytelne graficznie. Najistotniejszy model dysertacji powinien zostać należycie wyeksponowany i szczegółowo opisany. Nie przedstawiono listy przypadków projektów informatycznych, które stanowiły źródła przypadków.

Rozdział 4 (wskazywany w pracy jako 5.) - został poświęcony weryfikacji zbudowanego modelu zarządzania projektami informatycznymi w sądownictwie powszechnym. W pierwszej części tego rozdziału zaprezentowano proces weryfikacji modelu w odniesieniu do metody CBR, na podstawie którego zostały

przeprowadzone eksperymenty. Eksperymenty te stanowiły weryfikację głównej hipotezy badawczej, która została podzielona na trzy etapy. Pierwszy etap stanowił weryfikację replikatywną (diagnostyczną), przy celowym doborze projektów o wysokim wskaźniku sukcesu. Jej celem było zweryfikowanie poprawności działania algorytmu weryfikacji modelu oraz sprawdzenie, jaki jest poziom pokrycia procesów zawartych w przypadkach w odniesieniu do projektów, będących podmiotem eksperymentów. W przypadku drugiego etapu, dobór projektów był losowy (także nie wyjaśniony w dysertacji). Celem drugiego etapu weryfikacji była ocena projektów przez pryzmat założonego budżetu i celów, ustalonego harmonogramu, a także jakości zarządzania projektem oraz sprawdzenie na ile procesy, role i artefakty zakończonych projektów mają zastosowanie w zbudowanych przypadkach referencyjnych zawartych w bazie wiedzy. Ostatni etap stanowił weryfikację predykcyjną (prognostyczną), której celem było wykazanie, że w oparciu o stworzone przypadki referencyjne oraz bazę dobrych praktyk można tworzyć scenariusze prognostyczne realizacji projektów.

Przeprowadzone eksperymenty stanowią wartościowy wkład do nauki a etap weryfikacji predykcyjnej obejmujący dwa eksperymenty predykcyjne, które pozwoliły zbudować scenariusze prognostyczne wykorzystania MZPSP w zakresie adaptacji wskazanego przez mechanizm wnioskowania przypadku oraz wykorzystania dobrych praktyk uważam za istotny walor rozdziału.

Podsumowanie i wnioski (wskazywane w pracy jako rozdział 6.) – wskazuje potencjalne kierunki badań w analizowanym obszarze. Szkoda jednak, że nie wszystkie wnioski z podsumowań rozdziałów znalazły się w tym punkcie, zabrakło bowiem np. zbiorczej odpowiedzi na pytania badawcze postawione we wstępie.

Spodziewałam się jednak sformułowania bardziej szczegółowych wniosków końcowych, czy też wypunktowania zbiorczo ewaluacji kierunków dalszych badań

oraz zaleceń i rekomendacji praktycznych. Nie stanowi to jakiegoś szczególnego uchybienia, nie mniej jednak dyskusja ta powinna być bardziej rozbudowana.

Podsumowanie powinno być tak napisane tak, żeby czytelnik poznał wszystkie najistotniejsze spostrzeżenia, nawet gdyby nie przeczytał całej rozprawy - ten warunek nie został spełniony. Układ podsumowania uważam za nieprawidłowy - miejscami brzmi jak streszczenie, a nie podsumowanie, ponieważ przedstawia procesy dochodzenia do określonych wniosków (cechy charakterystyczne dla streszczenia) - nie wskazując wprost najważniejszych wyników.

3. Wartość merytoryczna rozprawy

Doktorantkę cechuje umiejętność wprowadzenia w tematykę badawczą i umiejętność formułowania hipotez i celów pracy oraz pytań badawczych. W pracy przywołano 182 pozycje literaturowe zgodne z tematem pracy, zabrakło jednak szczegółowego przeglądu literatury z obszaru organizacji publicznych. Przedmiot badań oraz sformułowany w odniesieniu do niego problem badawczy, jak również fakt, jak został osadzony w istniejącym dorobku teoretycznym w danym zakresie, wskazuje na oryginalność hipotezy doktorskiej, sposób jej rozwinięcia w formie pytań badawczych, metodyczną poprawność badania empirycznego służącego ich weryfikacji oraz umiejętność interpretacji uzyskanych wyników. Zastrzeżenia budzą jedynie niektóre interpretacje, a właściwie zastosowanie pojęć oraz brak szczegółowej charakterystyki próby badawczej.

4. Poprawność redakcyjna rozprawy

Układ pracy (poza numeracją) jest, moim zdaniem, prawidłowy, nie mam zastrzeżeń do jasności stylu, ani szaty graficznej pracy, poza usterkami typu - nie wskazano numerów stron w przypisach literaturowych, pozostawiono „puste strony” przed tabelami – można było je podzielić lub przenieść tekst zza tabeli.

natomiast nie o błędach - nie budzących wątpliwości przekroczeniach zasad - istnieje zatem możliwość ich uzupełnienia.

6. Konkluzja

W podsumowaniu stwierdzam, że przedstawiona do recenzji praca doktorska **Pani mgr inż. Moniki Kuźmich** pt. „**Model zarządzania projektami informatycznymi w jednostkach sądownictwa powszechnego w Polsce**” spełnia w stopniu dostatecznym wymogi art. 179 Ustawy *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* z 3 lipca 2018 r. oraz *Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1789).

Rozprawa doktorska, przygotowana pod opieką promotora stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, pomimo zastrzeżeń, wskazuje ona na ogólną wiedzę teoretyczną kandydatki w danej dyscyplinie naukowej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, niemniej wymaga rzetelnego przygotowania odpowiedzi na zawarte w recenzji zastrzeżenia w trakcie obrony.

W związku z powyższym, przedstawiam Przewodniczącemu Rady Dziedziny Naukowej *Nauki Społeczne* Wydziału Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej wniosek o dopuszczenie **Pani mgr inż. Moniki Kuźmich** do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

05.07.2022

.....
data sporządzenia recenzji

.....
Monika Odlanicka-Poczobutt

.....
podpis recenzenta